МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»

ОРГАНІЧНЕ АГРОВИРОБНИЦТВО: ОСВІТА І НАУКА

Збірник матеріалів
X Міжнародної науково-практичної конференції
14 жовтня 2025 року

Київ 2025

УДК 65.012.8 (082)
О64

Рекомендовано Науково-методичною радою
Науково-методичного центру ВФПО (протокол від 01.09.2025 № 4)

О64 Органічне агровиробництво: освіта і наука : збірник матеріалів X Міжнародної науково-практичної конференції, 14 жовтня 2025 р., Науково-методичний центр ВФПО. — Київ, 2025. — 181 с.

Відповідальні за випуск: Леся МАЛИНКА, **Катерина ШИШКІНА** (Державна установа «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти»)

Редактор **Ірина СЄРОВА**

З метою недопущення порушення автором авторського права та дотримання вимог статті 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» автор подає свої матеріали до редакційної колегії, гарантуючи відсутність плагіату, і несе персональну відповідальність згідно із законодавством щодо достовірності наданої інформації.

Групи земель	Площа земель, тис. га
Осолоділі	99,2
Кислі	9136,2
Змиті (еродовані)	10485,4
ДЕГРАДОВАНІ ҐРУНТИ	
Втрата гумусу і поживних речовин	13760,0
Водна ерозія площинна	5440,0
Вміст азоту дуже низький і низький	15114,0
Вміст гумусу дуже низький і низький	5800,0
Ґрунти під впливом збройної агресії (траншеї, вирви, кратери)	15000,0

Використання таких ресурсів дає змогу не лише відновити родючість ґрунтів, а й поліпшити їх фізико-хімічні властивості, структуру та водний режим. Крім того, важливими заходами є посів сидератів, внесення органічних добрив, впровадження мінімальної або нульової обробки ґрунту, а також заходи з протиерозійного захисту. Комплексне застосування цих методів сприятиме відновленню продуктивності агроландшафтів, підвищенню їх стійкості до негативних факторів та забезпеченню сталого використання земельних ресурсів у повоєнний період.

УДК 633.161: 631.8
МАКАРЧУК Богдан, аспірант;
ГЕРАСЬКО Тетяна, канд. с.-г. наук, доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
bohdan.makarchuk@gmail.com

ВПЛИВ ПРИПОСІВНОГО ВНЕСЕННЯ БІОЧАРУ, САПРОПЕЛЮ І БІОГУМУСУ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО

Агровиробники України сьогодні стикаються не лише з ризиками і викликами війни, а й з проблемами зміни клімату, деградації ґрунтів, дорожчання добрив. Рішення, що може допомогти зупинити деградацію ґрунту і збільшити врожайність польових культур, зокрема, ячменю ярого, — це припосівне внесення технологічно доцільних органічних добрив у економічно доцільних і екологічно ефективних нормах.

Метою нашого дослідження було з’ясувати у виробничих умовах вплив припосівного внесення органічних добрив на урожайність ячменю ярого. Насамперед обране для припосівного внесення добриво повинно мати рістстимулювальні властивості і бути у сухій сипучій (або гранульованій) формі для можливості його внесення сівалками. По-друге, норма внесення

такого добрива має бути не лише ефективною, а й економічно доцільною, оскільки ціна на зерно ячменю ярого невисока. Виходячи з аналізу наукової фахової літератури і наших попередніх дослідів, ми орали для виробничого випробування органічні добрива, як-от біочар, сапропель і біогумус.

Біочар (біовугілля — продукт піролізу біомаси) усе більше застосовують під час вирощування польових культур. До того ж науковці відзначали його рістстимулювальний ефект, збільшення кількості і різноманіття видів ґрунтової мікробіоти, збагачення ґрунту органічною речовиною і елементами живлення. Наслідком такої позитивної дії біочару було зростання урожайності польових культур [1,2].

Сапропель у сухому стані — це легкий і сипкий порошок, за консистенцією нагадує попіл (найбільш технологічно доцільним є у формі гранул). Сапропель містить гумінові кислоти, фульвокислоти, геміцелюлозу, целюлозу, бітуми, вітаміни (B_1, B_2, B_{12}), біологічно активні речовини, каротин А, біостимулятори, антибіотики. Сапропель поліпшує структуру і вологоємність ґрунту, стимулює активність ґрунтової біоти, особливо корисний на бідних піщаних ґрунтах [3,4].

Біогумус (вермикомпост) поліпшує ґрунт фізично (збільшує аерацію, пористість, водоутримання), хімічно (нормалізація pH, збільшення вмісту органічних речовин, переведення елементів мінерального живлення у доступну для рослин форму) і біологічно (збільшення чисельності і кількості видів ґрунтової біоти) [5,6].

Дослід було закладено у 2025 році у ТОВ «СВІТАНОК-АГРОСВІТ» (Вінницька область, Гайсинський район, с. Шляхова) на чорноземі опідзоленому. Погодні умови року загалом були сприятливі для вирощування ячменю ярого через достатню кількість опадів. Рослинним матеріалом досліджень слугував сорт ячменю ярого Геліос. Досліджувані органічні меліоранти у нормі 100 кг/га вносили у ґрунт сівалкою під час посіву ячменю ярого відповідно до схеми досліду.

Контроль	**Біочар**	**Сапропель гранула**	**Біогумус**
Без внесення меліорантів	Припосівне внесення у ґрунт у нормі 100 кг/га		

Умови вирощування і агротехніка у дослідних і контрольному варіантах не відрізнялись. Біогумус перед припосівним внесенням потребував досушування.

Результати досліджень свідчать про суттєве збільшення врожайності ячменю ярого за дії припосівного внесення біочару, гранульованого сапропелю і біогумусу.

Показник	Одиниця	Варіант			
		Контроль	Біочар	Сапропель гранула	Біогумус
Урожайність	т/га	4,2	4,9	4,7	5,1
Ціна реалізації продукції	тис. грн/т	10,3	10,3	10,3	10,3
Виручка від реалізації	тис. грн/га	43,26	50,47	48,41	52,53
Затрати	тис. грн/га	17,3	19,3	21,05	18,5
Прибуток	тис. грн/га	25,96	31,17	27,36	34,03
Собівартість продукції	тис. грн/т	4,1	3,9	4,4	3,6
Економічний ефект на 1 га	тис. грн	-	5,2	1,4	8,1
Рентабельність	%	150	161	130	184

Зокрема, за внесення біочару врожайність ячменю ярого зросла на 17% порівняно із контрольним варіантом без внесення меліорантів; за дії сапропелю і біогумусу — відповідно на 12 і 21%.

Економічний ефект застосування Біочару, Сапропелю гранула і Біогумусу під час вирощування ячменю ярого на 10 га становив відповідно 52, 14 і 81 тис. грн.

Отже, результати представленого дослідження свідчать про позитивний і суттєвий вплив припосівного внесення біочару, сапропелю і особливо буогумусу на врожайність і рентабельність вирощування ячменю ярого.

Список використаних джерел

1. Liu, H., Du, X., Li, Y., Han, X., Li, B., Zhang, X., ... & Liang, W. (2022). Organic substitutions improve soil quality and maize yield through increasing soil microbial diversity. *Journal of Cleaner Production*, *347*, 131323. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.131323

2. He, H., Peng, M., Lu, W., Hou, Z., & Li, J. (2022). Commercial substitution of organic fertilizers increases wheat yield by improving soil quality. *Science of the Total Environment*, 851, 158132. https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2022.158132

3. Писаренко В.М., Писаренко П.В. (2022) Органічні добрива на захисті родючості ґрунту. Полтава : ФОП Смірнов А.Л.156 URL: https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/academicdepartment/kafedra-zahyst-roslyn/organichnidobryvaknyga2022.pdf

4. Органічне добриво Гранула сапропель. URL: https://saprolife.ua/ua/p1644411755-organicheskoe-udobrenie-granula.html

5. Lim, S. L., Wu, T. Y., Lim, P. N., & Shak, K. P. Y. (2015). The use of vermicompost in organic farming: overview, effects on soil and economics. *Journal of the Science of Food and Agriculture*, *95*(6), 1143-1156. https://doi.org/10.1002/jsfa.6849

6.Vuković, A., Velki, M., Ečimović, S., Vuković, R., Štolfa Čamagajevac, I., & Lončarić, Z. (2021). Vermicomposting—facts, benefits and knowledge gaps. *Agronomy*, *11*(10), 1952. URL: https://doi.org/10.3390/agronomy11101952

УДК 613.2:631.147:664(477)
МЕЛЬНІЧЕНКО Людмила, викладач;
ПОНОМАРЕНКО Любов, студентка
Відокремлений структурний підрозділ
«Хорольський агропромисловий фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету»
melnichenko_78@ukr.net

ОРГАНІЧНЕ ХАРЧУВАННЯ — ЗДОРОВИЙ СТИЛЬ ЖИТТЯ

Здоровий спосіб життя — це те, чого прагнуть мільйони українців. І один з його складників — здорове харчування. Тому зараз органічні харчові продукти мають все більшу популярність у споживачів. Однак для більшості українців цей напрям у сфері здорового харчування є ще досить новим. Не всі знають про користь органічних продуктів для нашого здоров'я.

Органічні продукти харчування — біологічно повноцінна їжа.

Одна із основних запорук здоров'я — раціональне харчування — передбачає, відповідність хімічного складу поживних речовин фізіологічним потребам організму. Щодня людина має споживати та засвоювати білки, жири, вуглеводи та близько 70 інших поживних речовин, які не синтезуються в організмі, а отримуються лише з їжею. Органічні продукти харчування у процесі вирощування та переробки зберігають свій природний склад, наповнюючи організм людини необхідною енергією на цілий день.

Органічні харчові продукти не містять залишків пестицидів. Це означає, що з їжею ви не отримуєте залишків токсичних речовин, які накопичуються в організмі і можуть спричинити запалення, алергії, гормональні порушення.

В одному із кожних чотирьох конвенційних харчових продуктів, які ми споживаємо, містяться залишки пестицидів. 150 із широко застосовуваних пестицидів можуть спричиняти рак. Деякі пестициди не виводяться з організму.

Застосування різноманітних хімічно-синтетичних засобів не є безпечним, адже призводить до їх залишків у кінцевому продукті. Саме тому в органічних господарствах використання таких засобів заборонене.

Дослідження показують, що органічні овочі, фрукти, зернові та насіння мають вищий вміст антиоксидантів, поліфенолів, вітамінів і мінералів. Ці речовини захищають клітини від старіння, зміцнюють імунітет та знижують ризик хронічних хвороб.

ЗМІСТ

ТОМЧУК О. Зниження пестицидного навантаження у технологіях вирощування ріпаку озимого внаслідок використання препаратів комбінаторної фітофунгіцидної та рістрегулювальної дії 3

ЖУЙКОВ О., ЖУЙКОВ Т. Архітектоніка врожаю гірчиці сизої за біологізації технології вирощування культури в Південному Степу 6

МИХАЙЛИК С., ХОМЕНКО Т., СМУЛЬСЬКА І. Сортові ресурси та потреби органічного землеробства 9

АНДРУСЕНКО Н. Органічне агровиробництво як стратегічний чинник забезпечення продовольчої безпеки України в умовах воєнних викликів 12

АФАНАСЬЄВА О., ГОРДЕНКО К. Вплив технології сквашування на якість м'яких сирів: досвід Навчально-практичного центру Липковатівського аграрного фахового коледжу 15

БОЛГОВА Н., ЛУХАНІН Б. Питання безпечності виробництва органічного молока в Україні 16

БУЛЕГА В., СИНЕНКО Т. Органіка як тренд сучасного дієтичного харчування: міфи та реальність 18

ВАРИБРУС В., ТУЗ Н., ВАРИБРУС К. Локальна рослинна сировина як джерело органічних барвників у харчовій промисловості 22

ГАМАЮНОВА В., БАКЛАНОВА Т. Роль бобових культур у відновленні та збереженні ґрунтової родючості 24

ДЕМИДОВА Є. Роль органічного виробництва у формуванні продовольчої безпеки 28

ДОЛГОПОЛОВ О. Органічне тваринництво в галузі бджільництва в Навчально-практичному центрі Липковатівського аграрного фахового коледжу 31

ІНОЗЕМЦЕВ М., РОМАНОВА Т. Живлення баштанних культур за умов інтенсивного та органічного землеробства на базі СП ФГ «Щедрий лан» Краматорського району Донецької області 33

КІЯНКО Л., ФЕДОРИШИН І. Формування професійної компетентності майбутніх аграріїв у контексті розвитку органічного виробництва 36

КОВАЛЬОВ М., МИХАЙЛОВА Д. Застосування ЕМ технологій в органічному овочівництві для збереження навколишнього природного середовища 39

КОВАЛЬЧУК С., КАЛЬКО А. Екологічно доцільне вилучення сапропелю із старіючих озер Західного Полісся 41

КОЛЕСНІКОВ М., ПАЩЕНКО Ю. Формування врожайності сортів пшениці озимої за дії біостимулятора «Стимпо» в умовах Південного Степу України 44

КОСТИШИН О., ФЕДИНА Б., ВАСИЛИШИН Г. Екологічні виклики та шляхи подолання деградації ґрунтів в Україні у контексті сталого розвитку та повоєнного відновлення 47

МАКАРЧУК Б., ГЕРАСЬКО Т. Вплив припосівного внесення біочару, сапропелю і біогумусу на врожайність ячменю ярого 50

МЕЛЬНІЧЕНКО Л., ПОНОМАРЕНКО Л. Органічне харчування — здоровий стиль життя 53

ОМЕЛЬЧУК С. Цифрові двійники органічних агросистем як інструмент управління та прогнозування 55

ПЕРИТ В. Антиокиснювальні ефекти біологічно активних речовин у складі олій 57

ПЕТРОВСЬКА Т., ГОРДЕНКО К., ГОЛОВКО С. Зоотехнічні заходи з відновлення кондиції свиноматок після відлучення поросят 59

РОЖКОВА М. Агроволокно як інструмент сталого та органічного 62

РУСІНА Н., БРЕЧКО З. Органічні практики для відновлення деградованих земель: перспективи та виклики 65

САМІЛИК М., НОСИК М. Доцільність використання шовковиці чорної для виробництва вина 68

СИНЕНКО Т., ПОПОВА А. Інноваційні способи переробки ягід в органічному агровиробництві 71

СТЕЦЕНКО А., ОРИХІВСЬКА О. Крапельне зрошення як стратегія адаптації органічного землеробства до кліматичних змін та викликів воєнного часу 74

МАСЛОВСЬКА Л., ГОЛОВЕШКО Ю. Порівняння якості зерна озимої пшениці залежно від попередника 77

ЛАВРІЩЕВ О., ДУРАС М., ХАРЧЕНКО Г. Моделювання ефективності очищення повітря від шкідливих газів у тваринницьких приміщеннях 79

ТАРКАН М., КОНДРАШКІН Ю. Заходи зі збільшення гумусу у ґрунті за органічного виробництва у Навчально-практичному центрі Липковатівського аграрного фахового коледжу 81

ФЕДИНА Б., ВАСИЛИШИН Г. Вплив сучасних селекційних технологій на продовольчу безпеку 82

ФОМІЧОВА О., ЛУКИНЮК А. ZERO WASTE органічних відходів як стратегія захисту навколишнього середовища 85

ХОРЕШКО Н., БАГМУТ Р. Роль фахової передвищої освіти у підготовці фахівців з органічного виробництва 89

ЦИЦЮРА Я. Інтенсифікація процесів ґрунтореабілітації внаслідок застосування редьки олійної як сидерату 92

ШКІНДЕР-БАРМІНА А. Стійкі до грибних хвороб сорти вишні для органічного виробництва 95

ЩЕРБАК О., КРУГЛЯК О. Органічне виробництво в Чеській Республіці: економічні аспекти та ринкові виклики 98

TSYGANKOVA V., ANDREEV A., ANDRUSEVICH Ya., KOPICH V., PILYO S., POPILNICHENKO S., BROVARETS V. Improving the growth of agricultural crops and increasing their yield using environmentally friendly plant growth regulators and biofertilizers 101

ДУРАС М., НОВОСИЛЕЦЬКИЙ Ю., ЛОГВІНОВ Г. Застосування біогазових установок на території Поліського регіону 104

БАБИЧ О. Роль хімії в процесі формуванні фахівців сфери органічного виробництва 107

ДИНЯ В., ДИНЯ У. Механізовані технології вирощування сільськогосподарських культур як основа органічного агровиробництва 109

ЛІННІК А. Органічне землеробство як особливість освітньо-професійної програми вищої школі 112

ЗАДОРОЖНА І. Розвиток органічного сектору через якісну освіту 114

ПОНОМАРЕНКО О. Щербак в. компостування та використання органічних добрив як альтернатива мінеральним 116

БАДЬОРНА Л.Ю. Досвід вирощування органічної гречки в умовах Північно-Східного Лісостепу України в господарстві СФГ «Перлина» Сумської області 118

ПАХОЛЮК В. Поліморфні білки сироватки крові як показник для оцінки продуктивності тварин великої рогатої худоби 120

ЖУРАВЕЛЬ С., РУДЕНКО В., ЖУРАВЕЛЬ С. Виклики, що стоять перед органічним виробництвом в Україні у воєнний та післявоєнні періоди 123

ЦЮК Ю. Вплив передпосівної обробки насіння біологічно активними препаратами на розвиток кореневої системи жита озимого 125

ТРЕМБІЦЬКА О. Ефективність біологічних препаратів під час вирощування спельти озимої в умовах Полісся 128

СТЕГНІЙ Т. Органічне агровиробництво: критична відповідь на екологічні виклики сьогодення 130

РОЖКО В. Поживний режим ґрунту пшениці озимої в умовах ВП НУБіП Агрономічна дослідна станція 132

ПОЛІНЬКЕВИЧ С. Можливості цифрового маркетингу для підприємств аграрного сектору України 136

МАКАРЧУК О., ШИМАНСЬКА Т. Органічне виробництво як чинник сталого розвитку сільських територій 138

КАМИШОВ Д., РОЖКО В. Обґрунтування системи обробітку ґрунту під пшеницю озиму в умовах Кіровоградської області 140

ЖУРАВСЬКА І., БЕЗВЕРХА Л. Аналіз органічних технологій зберігання бульб топінамбура 143

ДУБЧАК Н., КИРИК О. Біотехнологічні процеси у аграрному виробництві 144

КАРПЕНКО О.Ю., ХИЖНЯК О.С. Вплив різних попередників на алеллопатичну активність ґрунту в посівах пшениці озимої 147

ДОБРАНСЬКИЙ С., БУЧКО І. Напрями удосконалення структури та змісту методичної роботи у закладах фахової передвищої освіти 149

БАБАЄВ С. Роль локальних фермерських та сімейних господарств у виробництві продуктів харчування 151

ПОЛІЩУК О. Використання технологій органічного виробництва у рослинництві 154

КУЧЕРУК М., ЗАСЄКІН Д. Благополуччя сільськогосподарської птиці: проблеми та шляхи їх розв'язання 156

КОСТЮК О. Впровадження органічних технологій у виробництво задля збереження навколишнього природного середовища 157

КУТОВЕНКО В., КАРПЕНКО М., ХІЛЬЧЕВСЬКИЙ О. Вплив мікродобрива оракул на морфологічні ознаки гібридів цибулі ріпчастої 160

HONCHAROVA N., MELUTA H. Current state and prospects for the development of organic apicultural production in Ukraine 162

КАРАУЛЬНА В., ФІЛІПОВА Л., МАЦКЕВИЧ В. Просторова міграція хлорорганічних пестицидів від джерела локального забруднення 165

ПАВЛІЧЕНКО А., ЗАЇКА Н., ТІТАРЕНКО О. Вплив елементів технології вирощування на ріст та розвиток пшениці спельти 167

КАРПУК Л., ЄЗЕРКОВСЬКА Л., МАЛИНКА Л. Особливості вирощування соняшнику за органічного виробництва 168

КУВШИНОВА А. Біопрепарати як елементи екологізації технології вирощування озимого ячменю в умовах Південного Степу України 169

ПОПОВА, Л.В., ПОПОВА Л.М., НЕМЕРИЦЬКА Л.М. Neodryinus Typhlocybae (Ashmead, 1893) (Hymenoptera: Dryinide) — перша знахідка в Україні 172

НЕМЕРИЦЬКА Л., ЖУРАВСЬКА І., ЛЕБЕДІВСЬКИЙ Б. Шляхи проникнення збудника *PHYTOPHTHORA INFESTANS* у бульби картоплі після штучного інокулювання їх патогеном за зберігання 174

Наукове видання

ОРГАНІЧНЕ АГРОВИРОБНИЦТВО: ОСВІТА І НАУКА

Збірник матеріалів
X Міжнародної науково-практичної конференції
14 жовтня 2025 року

Науково-методичний центр ВФПО
Київ, вул. Смілянська, 11